

Вікторія Тимошенко,

студентка ОС бакалавр

Науковий керівник: Олена Єгорова,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування,

Полтавський державний аграрний університет,

м. Полтава

МАСШТАБИ ТА НАСЛІДКИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Трудова міграція – це пересування особи з метою працевлаштування. [3]

Завдяки цьому суспільному явищу ефективніше використовується трудовий потенціал на національному рівні та закордоном. Міграція робочої сили відбувається з менш розвинутих регіонів чи країн у більш розвинуті.

Залежно від характеру переміщення розрізняють: внутрішню міграцію (міжрегіональна міграція населення) та зовнішню міграцію (міждержавна міграція населення). Зовнішня трудова міграція супроводжується перетином державного кордону, а під внутрішньою трудовою міграцією розуміють переміщення в межах країни з однієї адміністративно-територіальної одиниці до іншої але внутрішня міграція менш поширена, ніж зовнішня.

Зовнішню міграцію поділяють на:

- 1) еміграцію – виїзд, переселення з країни, у якій людина проживала раніше;
- 2) імміграцію – в'їзд громадян інших держав у країну на довгострокове або постійне перебування. [4]

Виділяють зовнішні та внутрішні причини міграції.

До основних зовнішніх причин належать: відкритий світовий ринок праці, привабливий рівень оплати трудової діяльності в розвинутих країнах та постійне зростання попиту таких країн на працю іноземців.

До внутрішніх причин відносять недостатність робочих місць, соціально економічна криза, спад виробництва, широко поширена корупція та відсутність можливостей для розвитку і самореалізації.

Основними економічними причинами трудової еміграції населення в Україні впродовж усього часу її незалежності були:

- низький соціально-економічний розвиток країни;
- високий рівень безробіття в країні, нестача робочих місць;
- низький рівень заробітної плати та нерівномірність оплати праці;
- відсутність попиту на певні види фаху;
- поступове зникнення певних галузей або їх інтенсивне скорочення.

З 2014 року великий вплив на міграцію українців мали анексія Криму та військові дії, які збурили хвилю міграції як всередині країни, так і за її межі.

Трудова міграція в Україні почалася 1877 року, коли перша хвиля Українських переселенців прибувши із Закарпаття до США, вилилася в лави шахтарів штату Пенсильванії. Масова міграція західноукраїнського селянства розпочалась у 80-х роках 19 століття, а найбільших розмірів досягла на початку 20 століття. За даними представництва ООН в Україні (станом на 2009 рік) кожен п'ятий українець був потенційним мігрантом. [3]

Результати проведеного 2019 року опитування групи «Рейтинг», показали, що серед головних причин виїзду українців за кордон – необхідність задоволення мінімальних потреб сім'ї (50 % опитаних), самореалізація (27 %), відсутність перспектив в Україні (17 %). 35% українців думали над ідеєю виїхати, 63% – не думали. Найбільше були схильні до міграції були люди у віці 18-29 років і 30-39 років. [1]

Точних даних про те, скільки українців працювало та працює зараза за кордоном немає. За даними Міністерства соціальної політики, у 2019 році налічувалося 3,2 млн трудових мігрантів. В окремі періоди, під час сезонних робіт, було 7-9 млн мігрантів. [1]

У 2020 році, за даними голови Національного банку України, було близько 3 млн трудових мігрантів. Протягом 2020 року в країну повернулися 400-500 тисяч осіб, але переважно через пандемію коронавірусу, оскільки країни Євросоюзу закривалися на локдаун, люди втрачали роботу і змушені були повертатися.

У 2021 році, за даними Інституту демографії та соціальних досліджень, кількість трудових мігрантів становила 2,5-3 млн осіб. Найбільше заробітчан їхало до Польщі (2-3 мільйони постійних і 7 млн під час сезонних робіт) [1]

У разі збільшило масштаби міграції повномасштабне вторгнення до України РФ. За даними статистики Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) станом на 19 липня 2022 року з України виїхало 9 567 033 осіб, більшість з них стали працювати за кордоном та набули статусу трудових мігрантів.

Міграційний процес та його наслідки мають значний вплив на розвиток і становлення економіки, що є вкрай важливим для будь-якої держави. Для України трудова міграція може нести як позитивні наслідки так і негативні.

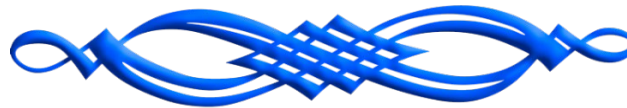
Зокрема, позитивний вплив проявляється у покращенні рівня життя та економічної безпеки мігрантів. Негативні наслідки таких процесів здебільшого проявляються у проблемах демографічної кризи в державі та виникнення такого поняття як «відплив умів», тобто міграція науково-технічних кадрів. У більшості випадків за кордоном мігранти виконують некваліфіковану роботу, тому найчастіше, повертаючись на батьківщину вони втрачають свою кваліфікацію, а тому не можуть реалізувати свій трудовий потенціал.

Проблема зовнішньої трудової еміграції є однією з найбільш актуальних на сьогодні для України, адже відтік трудових ресурсів за кордон негативно впливає як на економічну ситуацію в країні, гальмує її розвиток, так і на соціальну (зменшується частка молоді в структурі населення, що призводить до зменшення народжуваності та «старіння нації»). Україна потребує зниження обсягів зовнішньої трудової еміграції через брак робочої сили всередині країни. Для цього можна скористатись позитивним досвідом інших країн світу. Серед дієвих напрямів скорочення трудової еміграції у деяких країнах світу можна визначити: створення профільних підрозділів в центральних і регіональних органах влади для впровадження мотиваційної політики міністерства у справах мігрантів і діаспори; створення профільних підрозділів у фінансово-банківських організаціях тощо. [2]

Враховуючи рівень, а також причини та наслідки трудової міграції в Україні, уряд має забезпечити належні умови для повноцінного відтворення трудового потенціалу і професійно-інтелектуального розвитку, забезпечити належні умови праці і життя, а також реалізувати соціальні гарантії зайнятого і незайнятого населення.

Список використаних джерел:

1. Трудова міграція: скільки українців працювали за кордоном в 2019-2021 роках. Аналітичний портал «Слово і діло». URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/18/infografika/suspilstvo/trudova-mihracziya-skilky-ukrayincziv-prasyuvaly-kordonom-2019-2021-rokax>.
2. Федорова Н.Є., Мельник О.В. Зовнішня трудова міграція з України: причини, масштаби, наслідки. *Modern Economics*. № 21 (2020). С. 224-229.
3. Трудова міграція в Україні. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BC%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96
4. Імміграція та еміграція: що таке і чим відрізняється. Migrant.biz.ua. URL: <https://migrant.biz.ua/dovidkova/emigracia/immihratsiia-j-emihratsiia.html>.

Анастасія Треус
здобувач ОС магістр
Науковий керівник: *Аліна Гаврікова*,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва
Донбаська державна машинобудівна академія
м. Краматорськ

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Повномасштабна агресія проти України змінила напрям розвитку бізнес сектору, з орієнтацією на нові реалії ведення виробничої і торгівельної діяльності, до якої, незважаючи на восьмирічну АТО у східній частині держави та прогнози фахівців, більшість підприємців виявилися неготовими. Першою реакцією бізнесу було несприйняття, страх і шок, а потім стрімка концентрація на головних завданнях, а саме: власна безпека та близьких, виживання, допомога ЗСУ та оточуючим. Ракетні обстріли з руйнуванням критичної інфраструктури та гуманітарні катастрофи у фронтових районах стали суттєвим психологічним тиском, водночас, потужним стимулом до рятування бізнесу, який є джерелом отримання доходу, підтримки ЗСУ і здійснення волонтерської діяльності, що підкреслює актуальність дослідження антикризового управління бізнес-процесом в умовах воєнного часу.

Проблемами антикризового управління бізнес-процесами цікавляться багато сучасних українських науковців: О.Є. Бавико [1], О.О. Бавико [1], І.О. Козаков [1],